

על הפרק

בודה באגודות גדולות. המיזוגים האחרונים — א. ל. מ. עם „און“ ו„באר-טוביה“ עם „השרות“ — הוכיחו כי אין לנו צורך עוד באגודות קטנות ברחבי הארץ.

אם נשכיל ונדע להשתמש בכל אותם הישגי המדע המאפשרים כיום יצירת „בנק“ של זירמה קפואה, נתגבר גם על החשש המתמיד להפרעות בהזרעה מחמת התפרצות מגיפות (בעיקר פרוט). יתכן ובעקבות התקדמות זו תגיע גם העת למיזוג שתי האגודות הגדולות הקיימות, מיזוג העשוי להביא עימו חיסכון ניכר מחד וריכוז עבודת ההשבחה מאידך. שמענו בענין רב, בשתי האסיפות, הד חיובי מצד הבוקרים — לתכניות האגודות להתחיל באופן מעשי להשתמש בזירמה קפואה, ונאחל להן הצלחה מלאה במפעלן זה.

בחדש האחרון (מארס) נערכו האסיפות השנתיות של האגודות להזרעה — „השרות“ ו„און“. בשתיהן נסקרו כרגיל, המצב הכספי, קצת מעניני דיומא כגון מחלת הפרוט, שפקדו לנו לאחרונה, ובעיקר עסקו בענייני טיפוח שהם הם התחום העיקרי בו פועלות האגודות. בשאלות אלה אף נשמעו הרצאות מאלפות ורש"מים מסיורי לימודים בחו"ל בקיץ שחלף.

ענין רב לנו בהתקדמות הרבה שהושגה במקומות שונים בעולם ובאופן מיוחד בטאכ-ניקה של הקפאת זירמה והשימוש בה. תגליות אלו פותחות אף לפנינו אפשרויות רבות שלא ידענון קודם לכן — הן מבחינה טיפוחית והן מבחינת הניהול העיסקי. באם נסקור את ההתקדמות בטיפוח בארץ בשנים האחרונות, הרי ניווכח שבחלקה היא הושגה תודות לריכוז הע-

תוצאות ביקורת תנובת החלב בתשכ"ד

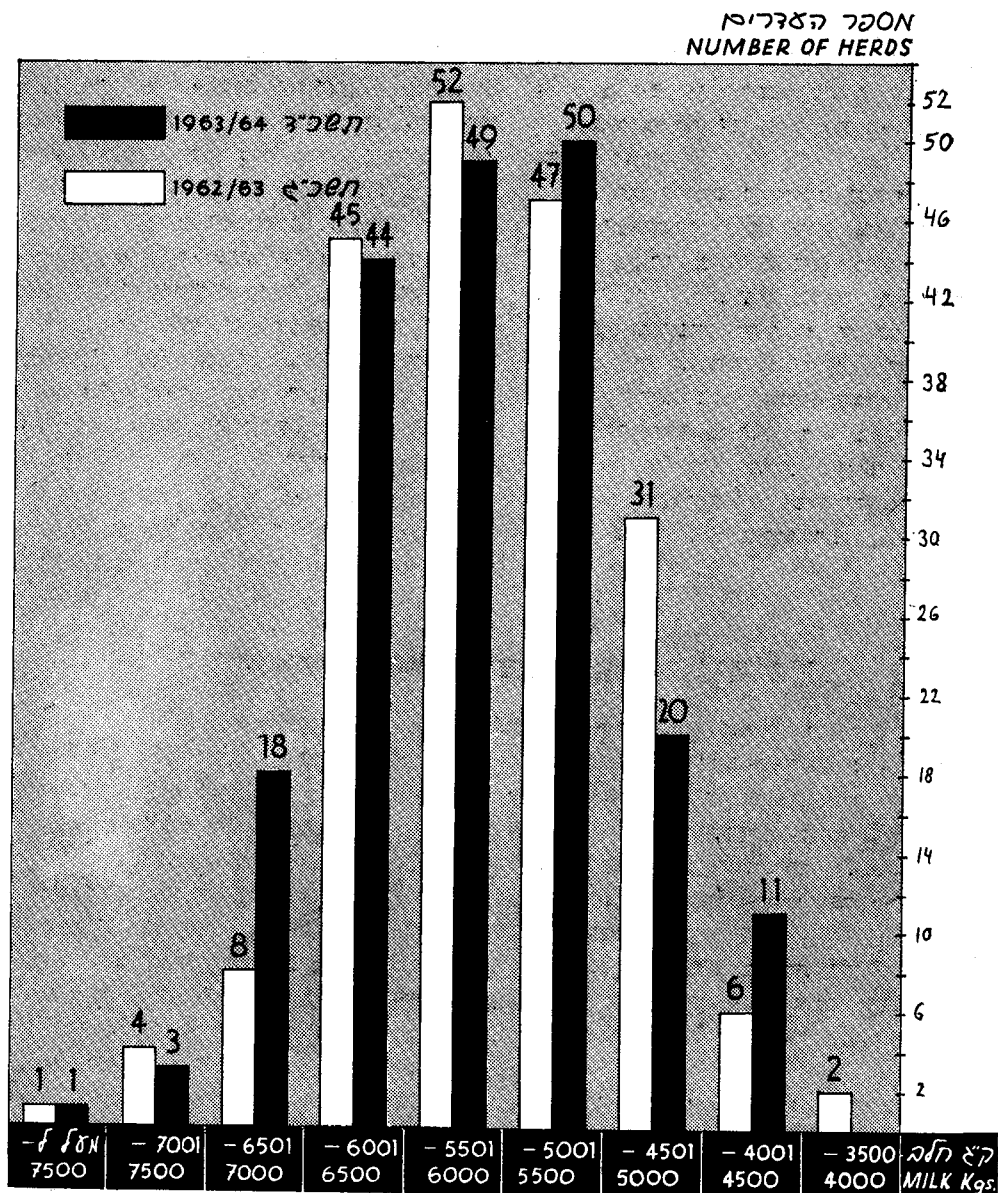
השנה שחלפה היתה שנה מאוד „מבולבלת“ מבחינת הייצור. מחד גיסא היו עדיין רוב המשקים תחת השפעת „התיכנון לא תיכנון“, שהיה משתנה חדשים לבקרים, מאידך גיסא — מורגשת היתה מצד משקים שונים כעין התחרות „לתפוס“ את מקומם של המשקים המפגרים ולהגדיל את העדרים על חשבונם. עובדת המחירים הבלתי מספיקים עבור החלב הביאה בעקבותיה שתי תופעות מנוגדות זו לזו: המשקים החלשים, שסיכוייהם להגיע ליחידת עדר ראנטאבילית היו חלשים, חיסלו את עדריהם לחלוטין והמשקים שנאחזו בענף בצפורניהם השתדלו להגדיל את העדרים בכל מחיר על מנת להגיע ליחידת עדר גדולה ככל האפשר.

גם המוסד המיישב וגם המרכז לתיכנון הגיעו לבסוף להכרה שיחידת עדר קטנה במשק המשפחתי ועדר קטן יחסית במשק הקיבוצי הם בלתי ראנטאביליים בהחלט בכל התנאים שהם. אנו עדים איפוא למאמץ בלתי רגיל בשני הסאקטורים להגיע ליחידת עדר שמאפשרת מיכון מאקסימאלי גם במושב וגם במשק הקיבוצי.

בשנת תשכ"ד היתה תנועה ערה בהחלפת בתי החליבה הקטנים במשק הקיבוצי ליחידה של שש ואף שתיים-עשרה עמדות, וזה — כדי לצמצם את משך החליבה עד למינימום; במשק המושבי אנו עדים לבניה מוגברת של בתי חליבה, שיכלול אמצעי העברת החלב מהמשק למחלבה הכפרית ועוד. כל אלה, תופעות בריאות הן בהחלט, אשר בסופו של דבר יביאו לייעול והקלת העבודה בענף, ומה שחשוב יותר — להוזלת הייצור.

מספר המשקים והפרות בביקורת

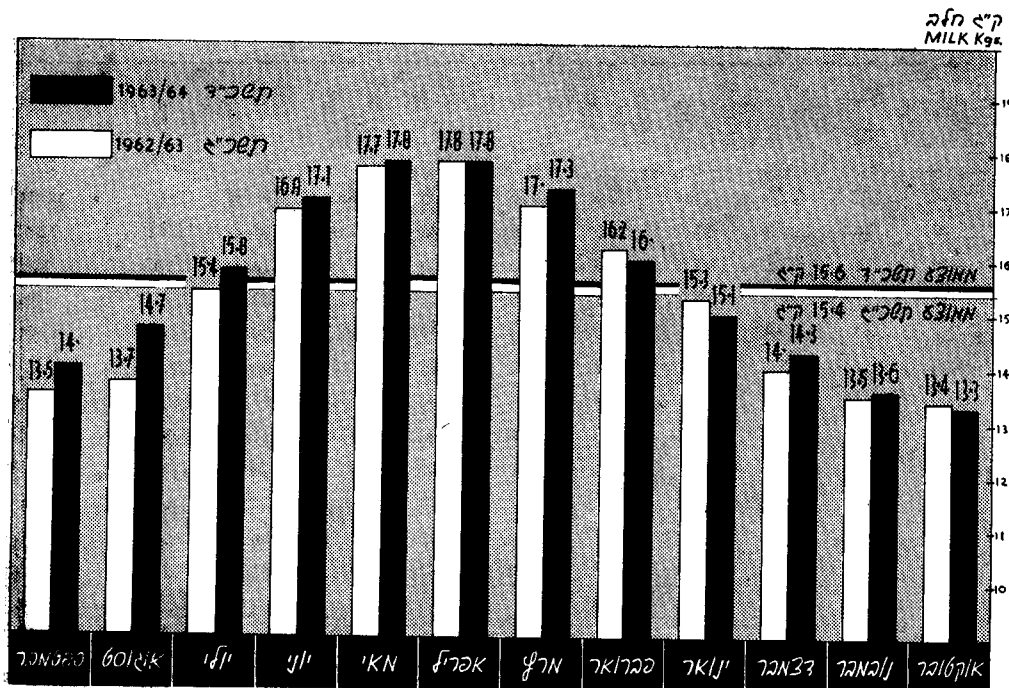
בשנת תשכ"ד היו 208 משקים בביקורת, אולם ב"12 מהם אי-אפשר היה לסכם את ביקורת החנוכה משום במשקים אלו לא קויימה הביקורת ברציפות, מסיבות בלתי תלויות בנו. כאן המקום להתריע על כך שבכמה משקים לא חודשה הביקורת בגלל אי-תשלום חובות. בעצם, נכון היה לא לחדשה כלל ולהשאיר את המשק ללא ביקורת. אולם יהודים הרי הם "רחמנים בני רחמנים",

התפלגות העדרים שבביקורת לפי קבוצות חנוכה, בהפרשים של 500 ק"ג חלב; תשכ"ד לעומת תשכ"ג

כן נרשמו בתשכ"ד בספר העדר 103 פרות עם תקופות של 9,000 ק"ג ומעלה ו-397 פרות שהניבו יותר מ-8,000 ק"ג חלב בתקופת חליבה נורמאלית. בס"ה נרשמו איפוא 528 תנובות שלמעלה מ-8,000 ק"ג, שהם 17,600 פאונד חלב לתקופות חליבה עד 365 ימים. בזמן האחרון נמצאו מערערים על פירסום רשימות פרות השיא שמעל 7,000 ק"ג והציעו להגבילן לאלו שהניבו 8,000 ק"ג ולמעלה מזה. דעת כותב שורות אלו היא שיש להמשיך ולפרסם את כל הפרות שתנובותיהן הגיעו ל-7,000 ק"ג. אם התנגדנו לפרסום ספר משעמם שיכיל את כל הפרות המבוקרות, שאיש לא יקרא בו, אין הדבר דומה לפרסום הפרות שתנובתן הגיעה ל-7,000 ק"ג; תנובה זו עדיין ראויה לציון ולפרסום; הרי רק 10 שנים עברו מאז שפרה אשר הניבה 7,000 ק"ג זכתה בתואר של פרתי-שיא, ולמה ייגרע היום חלקה? דעתי היא שיש להמשיך ולפרסם נתונים אלה בהמשכים, ברשימות של לא יותר מ-250 פרות בחוברת. ברשימה זו יוכל כל חבר, המשתייך לאגודת ספר העדר, לעיין שוב בהישגי פרותיו ובאלה של שכנו הקרוב או הרחוק. אחרי הכל הרי אין אנו דורשים יותר מ-22,000 ק"ג מ"העתודות" ב-1,000 ימים, ומהו מספרן הכללי בכל הארץ?

בשנת תשכ"ד הגיעו 37 פרות לתנובת-שיא יומית של 50 ק"ג ומעלה; מהן — 10 חזרו והניבו מעל ל-50 ק"ג בביקורת השניה, ואחת חזרה על תנובה זו אף בביקורת השלישית. יש בתנובות שיא יומיות אלו כר נרחב לפעולתו של "בוקר-אומן"; המטרה צריכה להיות — להכיר את הפרה על תכונותיה ונטיותיה המיוחדות כדי לקיימה בתנובת השיא זמן ממושך ככל האפשר. ברור שפרות מסוג זה, אסור שימליטו בחדשי החום הגבוה, בהם תנובת שיא כזאת מתישה את כוחותיה למעלה מן המותר.

התנובה היומית הממוצעת לפרה בביקורת, תשכ"ד לעומת תשכ"ג

תנובת החלב הממוצעת השנתית

בשנת תשכ"ד עלתה תנובת החלב השנתית הממוצעת לפרה בעדר ל-5694 ק"ג לעומת 5621 ק"ג בשנת תשכ"ג, היינו — עליה ב-73 ק"ג. לכאורה עליה לא גדולה, אולם כשנביא בחשבון את העובדה הידועה לכל בוקר שהעלאת תנובה מעל ל-5000 זוהי משימה קשה מאוד, ובייחוד בשעה שחותרים להגדלת העדרים, הרי מותר בהחלט לראות את העליה ב-1.5 אחוז כהישג משביע רצון. לעומת זה יש לציין בדאגה רבה את הירידה הנוספת באחוז השומן הממוצע מ-3.33 בשנת תשכ"ג ל-3.28 בשנת תשכ"ד.

כבר עמדנו בהרחבה על תופעה מדאיגה זאת בדו"ח שלנו לשנת תשכ"ב ולא נרחיב את הדיבור הפעם. נציין ונדגיש שוב במפורש את דעתנו, הגורסת שירידה זו איננה מורשתית, בהחלט לא! בידינו לתקן מעוות זה על ידי הזנה מאוזנת שתאפשר העלאת אחוז השומן בחלב פרותינו. מוצאים בספרות די הוכחות לכך, וגם בעדרים הישראליים נתקלנו בעובדות לא מעטות המאשרות דעה זו. פרותינו בפרס, הנהנות מהזנה נורמאלית וראציונאלית, מוכיחות זאת בעליל. על החשיבות להעלות את השומן הממוצע לא נתעכב הרבה הפעם ונסתפק בהדגמת חשבון קטן: הייצור הארצי של חלב נע סביב 300 מיליון ליטר לשנה וירידה של 0.05 אחוז במתכונת השומן — פירושה פחיתה ב-150 טונות שומן בתנובה הארצית; לעומת זה, עליה בעשירית אחוז — פירושה תוספת של 300 טונה שומן, שהם הם החסרים לנו בהספקת החמאה מהייצור שלנו. מחסור החמאה בחודשים האחרונים בשוק מוכיח כמה חשוב להעלות רמת השומן בחלב, ובידינו הדבר!

אשר לתנובות העדרים המצטיינים יש לציין בסיפוק ששלושה מהמשקים שעברו בשנת תשכ"ג את הממוצע של 7000 ק"ג שמרו גם השנה על מקומם בראש הרשימה. למותר להסביר כאן כמה קשה הדבר, ויש להביע את ההוקרה לבוקרי מרחביה, בית אלפא, הזורע, ועין חרוד המאוחד! רק עבודת צוות, מסורה והארמונית, עשויה לשמור על עמדת בכורה מעין זו.

כבר ציינו לעיל את הירידה הנוספת באחוז השומן הממוצע. מה שמדאיג עוד יותר הוא, שבשנת תשכ"ד היו 11 עדרים עם מתכונת שומן ממוצעת מתחת ל-3%, לעומת שלושה עדרים בתשכ"ב.

מהפירוט של העדרים לפי רמת תנובתן ניווכח על נקלה שאין תופעה זו של שומן ירוד קשורה בתנובה הממוצעת לפרה בעדר; כך אנו מוצאים שבמשק מספר 53 היתה התנובה הממוצעת 6125 ק"ג עם 2.89%, ולעומת זה במשק מספר 12 היתה התנובה הממוצעת לפרה 6815 ק"ג עם 3.43%, ושניהם הלא פיתחו את עדריהם תוך רבייה בפרים של האגודה להורעה „און". ברור, איפוא, שלפנינו בעיה של תזונה ומימשק ולא ענין של הרעה במורשה.

טבלה 2. תנובת החלב והשומן הממוצעת לפי האזורים

האיזור	מספר המשקים	מספר הפרות	חלב ק"ג	שומן ק"ג	שומן אחוז	ממוצע ליום חליבה ק"ג
עמק יזרעאל	24	3365	6403	207	3.23	17.5
גליל עליון ותחתון	27	2376	5733	187	3.27	15.7
חוף הים	40	4331	5658	183	3.23	15.5
יהודה והשומרון	43	4255	5584	182	3.26	15.3
הדרום והנגב	31	3054	5486	176	3.21	15.0
עמק הירדן	24	2880	5431	180	3.31	14.9
מושבים, 2 חליבות ביום	8	3410	5277	183	3.47	14.5

טבלה 2 ראוייה לעיון מיוחד; ממנה אנו למדים שעוד רבה המלאכה לפנינו. עמק יזרעאל שמר על מקומו הראשון לגבי רמת התנובה. אף על פי שרק הבדל קטן היה בתנובה הממוצעת הארצית שבין תשכ"ב לתשכ"ד (5709 ק"ג בשנת תשכ"ב, לעומת 5694 ק"ג בשנת תשכ"ד), הרי עלתה התנובה הממוצעת בעמק יזרעאל מ־6251 ק"ג ל־6403 ק"ג, היינו — עליה ב־152 ק"ג. באותה תקופה ירדה התנובה בעמק־הירדן, האיזור הוותיק ביותר בגידול בקר בארץ, ב־286 ק"ג. אמנם זו הפעם הראשונה (אם אין אני טועה) שירידה רצינית כזאת צויינה בתולדות ספר העדר בארץ.

גם בעדרי הדרום והנגב יש לציין ירידה ניכרת בתנובת החלב הממוצעת בשנים תשכ"ב/כ"ד. בשנת תשכ"ב היתה התנובה הממוצעת במשקים אלו 6004 ק"ג, והם תפסו את המקום השני בין איזורי הארץ השונים; בשנת תשכ"ד ירדה התנובה במשקים אלה ל־5486 ק"ג, היינו — ירידה ב־518 ק"ג בממוצע לפרה (כשמונה אחוזים). ירידה זו מדאיגה מאוד, מה עוד שעדרי הדרום והנגב, רובם ככולם, פותחו על גרעיני בקר שהובא מארצות הברית ובמשך שנים אחדות הלכו בראש מבחינת רמת התנובה. ירידה זו טעונה בדיקה מיוחדת ויסודית מאוד.

3. השוואת התנובה הממוצעת לפרה בשתי חליבות ליממה לזו של שלוש חליבות

פרטים	מספר המשקים	מספר הפרות	חלב ק"ג	שומן ק"ג	שומן אחוז	ממוצע ליום ק"ג
שתי חליבות	33	5,846	5307	177	3.33	14.5
שלוש חליבות	163	18,167	5900	190	3.27	16.2
ס"ה וממוצע	196	24,013	5694	187.8	3.28	15.6

איני בא הפעם לטפל בבעיית מספר החליבות ביממה בתנאים שלנו; למעשה זוהי שאלה כלכלית גרידא — מה שמתאים למשק אחד לא יתאים למשק השני, אולם מן הנכון להצביע על ההפרש הניכר שבין שתי חליבות לשלש: 33 עדריים נחלבו פעמיים בלבד, ובהם התנובה הממוצעת היא ב־600 ק"ג קטנה מבעדריים שנחלבו שלש פעמים, היינו — ב־10% פחות, אולם אחוז השומן הרשפע רק במעט. שוב הוכחה ברורה לכך שאחוז השומן הנמדך בחלב פרוותינו מושפע בעיקר ע"י ההזנה ולא על ידי רמת התנובה, או המוצא הגאנאטי.

ה מ ל ט ו ת

מספר הפרות שהמליטו השנה, מתוך אלו שהיו בביקורת בתחילת תשכ"ד, היה 17,183, כלומר — כ־75 אחוז, לעומת 79% בשנת תשכ"ב.

מספר זה יש בו כדי להדאיגנו, כיוון שהוא מצביע על ירידה ניכרת במצב ההתעברות בעדריים. אין תחת ידינו נתונים שיאפשרו לנו לעמוד בדיוק על סיבות התופעה של מיעוט ההמלטות, אולם מותר להניח שאחוז הפרות שנמכרו כתוצאה מאי־התעברות בשנת תשכ"ד היה רב מזה שבשנים תשכ"ג ותשכ"ב בעקב „הזעזועים" שבתכנון הענף. אחוז הממליטות ממספר הפרות שעמדו בעדריים בתחילת אוקטובר נע בשנים שעברו בגבולות שמונים.

מספר המבכירות שנכנסו לביקורת בשנת תשכ"ד היה 8,854, כלומר — ב־1058 גדול מזה שבשנת תשכ"ג; מספר זה, יש בו סימן לנטיה הכללית להגדיל את העדריים.

יציאת פרות

רק 7,588 פרות יצאו את העדריים בשנת תשכ"ד; כמעט אותו מספר שיצא את העדריים בשנת תשכ"ג, ובאחוזים ממספר הפרות הממוצע זה מסתכם ב־31.6; אחוז היוצאות ממספר הפרות שבתחילת השנה, ביחד עם המבכירות, היה 24, לעומת 34.2% מהמספר הממוצע בתשכ"ג. בשנת תשכ"ד מתו 115 פרות, לעומת 110 בשנת תשכ"ג.

תוצאות ביקורת החלב והשומן בתשכ"ד

(הרשימה ערוכה לפי רמת התנובה)

המשק	פרות בממוצע	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן	המשק	פרות בממוצע	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן
1. מרחביה	152.1	7866	232	2.95	36. בית-קמה	75.2	6282	204	3.24
2. בית-אלפא	161.8	7534	236	3.13	37. שבי-ציון	178.5	6260	214	3.42
3. הזורע	156.4	7296	235	3.22	38. רמת השופט	96.5	6245	179	2.86
4. עין-חרוד, הקה"מ	180.3	7110	229	3.22	39. דורות	91.0	6223	203	3.26
5. שדה-אליהו	95.3	6946	231	3.33	40. יזרעאל	91.6	6219	191	3.17
6. גבעת-עוז	83.1	6920	224	3.23	41. שפיים	158.1	6212	208	3.35
7. נירים	146.5	6902	202	2.92	42. רמת-דוד	100.8	6205	189	3.05
8. שלוחות	95.4	6899	228	3.31	43. יסעור	86.0	6198	198	3.19
9. חפציבה *	118.5	6851	219	3.19	44. העוגן	127.3	6187	191	3.09
10. מגן	116.7	6822	221	3.24	45. חורשים	71.3	6158	208	3.37
11. דפנה	117.6	6822	209	3.06	46. ניר-יצחק	74.5	6147	173	2.82
12. שריד	171.3	6815	234	3.43	47. רבדים	98.8	6139	207	3.38
13. גבת	160.8	6804	205	3.01	48. אפיקים	147.4	6136	196	3.20
14. עין-דוד	101.3	6745	204	3.03	49. עין-המפרץ	160.2	6136	183	2.98
15. עמיר	105.7	6738	212	3.14	50. שער-העמקים	130.4	6132	197	3.21
16. גניגר	209.6	6727	211	3.13	51. גל-עד	78.8	6132	177	2.88
17. אילון	81.1	6683	209	3.13	52. זיקים	120.6	6125	183	2.99
18. המעפיל	124.3	6654	226	3.39	53. חולדה	126.1	6125	177	2.89
19. משמר-העמק	166.2	6570	203	3.09	54. מסדה	130.8	6121	209	3.41
20. דברת	94.3	6548	208	3.18	55. יפעת	204.8	6117	214	3.50
21. מעברות	159.7	6523	217	3.33	56. נצר-סירני	71.5	6117	201	3.29
22. רמות-מנשה	80.3	6501	220	3.38	57. רמת-יוחנן	155.2	6114	188	3.07
23. עמיעד	77.4	6490	216	3.33	58. כפר-מנחם	106.8	6106	198	3.25
24. כפר-מסריק	134.1	6471	205	3.17	59. נהלל, בי"ס חקלאי	46.7	6099	209	3.42
25. אושה	182.3	6442	205	3.18	60. דביר	85.7	6085	201	3.30
26. יקום	125.7	6442	204	3.16	61. עין-הנצי"ב	112.3	6074	217	3.57
27. חפץ-חיים	102.9	6431	206	3.21	62. דן	105.7	6070	191	3.14
28. ניצנים	108.0	6420	215	3.35	63. להבות-הבשן	90.9	6055	207	3.42
29. כפר-גלעדי	148.5	6395	203	3.17	64. תל-יוסף	229.3	6041	208	3.45
30. מזרע	167.1	6373	206	3.23	65. מענית	93.5	6033	188	3.11
31. כפר-גליקסון	66.3	6347	209	3.30	66. מגידו	84.0	6023	189	3.14
32. כברי	98.7	6336	203	3.21	67. בארי	106.3	5968	193	3.23
33. גבע	195.1	6333	206	3.25	68. געש	72.3	5968	190	3.19
34. גבולות	72.1	6311	202	3.20	69. רעים	92.1	5946	194	3.27
35. בית-העמק	100.2	6271	197	3.14	70. חוקוק	73.4	5939	194	3.27
					71. מלכיה	76.3	5931	197	3.32
					72. בית-גוברין	60.8	5917	168	2.84

* 2 חליבות ביממה.

** 2 חליבות ביממה באופן חלקי.

המשק	פרות בממוצע	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן	המשק	פרות בממוצע	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן
73. משואות-יצחק	90.3	5913	195	3.29	112. חולתא *	78.4	5512	176	3.19
74. כפר-בלום	103.0	5895	203	3.44	113. אשד-ייעק/ איחוד	152.3	5508	183	3.32
75. בוחן	88.1	5884	202	3.44	114. נגבה	132.0	5497	168	3.06
76. תימורים	74.3	5877	195	3.31	115. בית-השיטה	141.3	5479	186	3.40
77. בית-זרע	176.8	5866	191	3.25	116. גבעת-חיים, איחוד	137.1	5471	174	3.18
78. שמרת	85.4	5855	183	3.13	117. עין-השופט	109.6	5464	167	3.05
79. מצר	78.9	5851	190	3.25	118. כפר-החורש *	67.2	5460	187	3.42
80. נחשונים	71.8	5847	196	3.35	119. מעגן-מיכאל	111.7	5460	172	3.15
81. יגור	280.6	5840	189	3.24	120. עפולה, חוות-למוד *	29.2	5439	200	3.68
82. רגבה	130.4	5836	201	3.45	121. הגושרים	82.4	5424	182	3.35
83. לחמיה-הגיסאות	103.2	5807	181	3.12	122. גליליים *	77.3	5420	180	3.32
84. פרוד	71.0	5804	189	3.25	123. מעין-ברוך *	81.6	5420	171	3.16
85. נחשולים	77.8	5804	184	3.17	124. רוחמה	119.5	5420	168	3.10
86. אשד-ייעק/ הקה"מ	152.7	5789	177	3.06	125. נתיב-הל"ה	75.9	5402	182	3.36
87. עין-חרוד, איחוד	166.5	5767	195	3.38	126. כפר-המכבי	100.7	5351	173	3.23
88. ניר-אליהו	86.1	5760	188	3.26	127. גשר	100.2	5347	187	3.50
89. סער	99.5	5752	186	3.23	128. אילת-השחר *	103.3	5336	179	3.35
90. עין-החורש	125.8	5749	189	3.28	129. כנרת	233.6	5329	174	3.27
91. שובל *	242.0	5745	184	3.21	130. ראש-הנקרה	90.8	5322	169	3.17
92. צרעה	108.3	5716	189	3.30	131. נוה-איתן *	119.1	5314	179	3.37
93. דגניה ב' *	202.9	5712	190	3.33	132. גוית **	77.9	5300	178	3.35
94. הדסים, כפר-הנוער	21.8	5705	224	3.92	133. שילר *	61.2	5289	177	3.35
95. משמר-הנגב	116.3	5701	182	3.19	134. יראון **	63.3	5285	179	3.38
96. גן שמואל	122.6	5690	184	3.23	135. משאב-רשדה	91.5	5285	177	3.35
97. בית-קשת *	91.6	5679	173	3.04	136. יד-מרדכי	86.5	5274	170	3.23
98. יבנה	130.8	5654	186	3.29	137. אלומות	97.7	5267	178	3.38
99. גבעת-חיים, הקה"מ	180.3	5650	183	3.24	138. עין-צורים *	118.5	5252	181	3.45
100. אלונג-אבא *	73.8	5632	168	2.98	139. מפלסים	64.3	5234	166	3.18
101. עין-כרמל	117.5	5628	187	3.32	140. כרמיה	99.2	5230	173	3.31
102. כפר-סאלד	75.8	5606	196	3.49	141. גל-און	102.0	5209	177	3.39
103. נורדיה	104.1	5581	191	3.43	142. כיסופים	68.8	5187	167	3.22
104. יסודות	90.4	5570	179	3.22	143. מעוז-חיים	87.8	5176	176	3.40
105. עין-שמר	152.5	5563	171	3.08	144. דגניה א'	162.8	5157	187	3.62
106. גבעת-ברנר	215.1	5555	189	3.41	145. חצרים	57.8	5139	169	3.28
107. סעד	96.6	5555	181	3.26	146. נוה-אור	59.2	5139	159	3.10
108. הבונים	75.8	5541	161	2.91	147. נוה-ים *	59.9	5106	160	3.14
109. רמת-הכובש *	107.5	5537	174	3.15	149. אורים	123.2	5092	153	3.00
110. גת	125.2	5519	183	3.32	149. ברקאי	78.0	5066	161	3.18
111. מולדת	144.3	5515	176	3.19	150. להבות-הביבה	81.8	5063	169	3.33

המשק	פרות בממוצע	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן	המשק	פרות בממוצע	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן
151. כפר־רופין *	81.5	5059	158	3.13	175. צאלים *	97.8	4639	149	3.22
152. רביבים	83.0	5044	166	3.29	176. משגב־עם	54.5	4555	148	3.25
153. קרית־ענבים	137.7	5037	165	3.27	177. הקוצר	67.6	4515	165	3.65
154. מעלה־החמישה	80.1	5037	165	3.27	178. כפר־עזה	71.3	4482	147	3.28
155. תל־קציר	86.5	5033	173	3.44	179. נחלת־יהודה,				
156. עין־גב	78.0	5033	170	3.38	בי"ס חקלאי	39.3	4468	164	3.66
157. פלמחים	83.7	5015	167	3.33	180. בארות־יצחק *	70.4	4464	150	3.35
158. בני־דרור *	64.6	4997	163	3.27	181. מבקיעים	78.3	4453	143	3.21
159. אור־הנר	89.9	4971	160	3.21	182. מסילות *	127.1	4406	149	3.39
160. לביא **	85.6	4964	166	3.34	183. ברור־חיל	93.5	4406	137	3.11
161. בני־דרום *	51.7	4953	172	3.48	184. כפר־הנוער הדתי *	42.2	4398	153	3.47
162. שער־הגולן	92.9	4928	162	3.28	185. רשפים	95.9	4318	139	3.23
163. ארז	65.5	4902	160	3.27	186. גבעת־השלושה	126.8	4234	140	3.31
164. גבים	89.0	4898	160	3.27	187. גבר־עם	90.3	4190	137	3.27
165. גנוסר	111.2	4895	150	3.07	188. נחל־עוז	82.6	4143	136	3.28
166. מחניים	94.4	4891	166	3.40	189. נהלל *	367.3	5840	204	3.50
167. מעגן	80.9	4880	156	3.19	190. כפר־הושע *	486.7	5533	192	3.47
168. פלמח־צובה	78.8	4825	145	3.01	191. כפר־חזקאל	405.3	5340	179	3.35
169. נען *	191.7	4807	163	3.40	192. בית־יצחק	306.3	5212	181	3.47
170. משמר־דוד	74.9	4803	149	3.11	193. כפר־ויתקין *	725.1	5106	181	3.54
171. מקה־ישראל **	70.8	4789	180	3.75	194. כפר־חיים	177.5	5070	177	3.50
172. רגבים	73.8	4763	153	3.22	195. באר־טוביה *	739.8	5066	173	3.42
173. גדות	106.6	4730	159	3.37	196. כפר־ידידיה *	201.7	5052	179	3.55
174. עין־השלושה	86.7	4687	152	3.25	א. שמאראגד				

ייבוא זירמה לארה"ב

תקנות חדשות פורסמו בארצות־הברית לפיהן מותר יהיה להביא זירמה לצרכי השבחה רק לפי רשיון מיוחד. הוצאת רשיון כזה תהיה קשורה בביקור ועדה מיוחדת בארץ הייצוא; ההוצאות של הוועדה בסך 30,000 דולאר תחולנה על הארץ המעוניינת בייצוא. תקנות אלו באות למנוע העברת מחלת פה־יטלפיים ודבר־הבקר; תקנות אלו מכוונות באופן מיוחד לגבי צרפת, ממנה מובאת זירמת פרים מגזע שרולה ולגבי אנגליה, ממנה מייבאים זירמה מפרי הרפורד ואנגוס־אברדין.

ייצוא בקר לצרכי רבייה מקנדה לארה"ב

ייצוא בקר רבייה מקנדה לארה"ב מגזע הולסטיין־פריזי בעיקר, פחת בשנת 1963 ב־27,000 ראש, מ־119,000 בשנת 1962 ל־88,000 בשנת 1963. גם הייבוא לצרכי שחיטה ופיטום ירד במידה ניכרת בשנת 1963. בשנת 1962 הכניסו 61,000 ראש ובשנת 1963 — 17,000 בלבד. לעומת זה יש לציין עליה בייבוא עגלים ועגלות לצרכי גידול — 48,000 ראש בשנת 1963 לעומת 37,000 בשנת 1962. אם כי הייצוא של בקר לצרכי רבייה ירד במידה ניכרת בשנת 1963, יש לציין עלייה בייצוא בקר מקנדה לרוסיה ולקובה שקנו בשנת 1963 כמה אלפים בקר.